

A XLI. A központi költségvetés kamatelszámolásai, tőke visszatérülései, az adósság- és követelés-kezelés költségei fejezet egységes szerkezetben mutatja be az adósságszolgálat adott évi folyó kiadásait és bevételeit.

A központi költségvetés adósságának folyó kiadása 2003-ban 730 559,1 millió forint, melyből 720 407,8 millió forint a kamat- és 10 151,3 millió forint az egyéb kiadás.

A tőke- és kamatbevételek együttes összege 2003-ban várhatóan 92 436,3 millió forint, amelyből 58 534,1 millió forint a kamat- és 33 902,2 millió forint a tőkebevétel.

1. Cím: Devizában fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

2002-ben a lejáró devizaadósság finanszírozása teljes egészében forintkibocsátásokkal történt, így a jelentősen csökkenő devizaadósság a deviza-kamatkiadások mérséklődését eredményezi. Ezzel párhuzamosan a magasabb forintfinanszírozás a forint-kamatkiadások növekedésének irányába hat.

2003-ban a kamatkiadásokon belül a devizában fennálló adósság kamatkiadásainak előirányzata 125 306,1 millió forint, míg a devizában fennálló követelések várható kamatbevétele 764,6 millió forint.

1. Alcím: Devizahitelek kamatelszámolásai

Az alcímen belül található az állam által nemzetközi pénzügyi szervezetektől és külföldi pénzintézetektől (továbbiakban: NFI) felvett hosszú-lejáratú hitelek külföld felé történő kamatfizetése, illetve ugyanezen hitelek belföldi adósságainak kamattörlesztése a költségvetés felé. Itt szerepelnek továbbá a vasúttársaságoktól átvállalt hitelek kamatai, az 1999-től felvett piaci devizahitelek kamatkiadásai, valamint az 1997-ben az adósságcsere keretében átváltott, MNB-vel szembeni devizaadósság kamatterhei. Ez utóbbi kifizetések jelentik a devizaadósság folyó kiadásainak döntő hányadát.

A devizaalapú hitelek 2003. évre számított kamatterhe 81 393,2 millió forint.

Az NFI-k közül a Világbank, az Európai Beruházási Bank (EIB), az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD), a német Újjáépítési és Hitelbank (KfW), valamint az Európa Tanács Fejlesztési Bank (CEB) felé áll fenn kamatfizetési kötelezettség. Az Államháztartási törvény 2001. évi zárszámadási törvény-javaslatban szereplő módosítása lehetővé teszi már 2002-ben az ÁKK számára állami devizaszámla nyitását (deviza KESZ). A deviza számla létrejöttével a központi költségvetés devizabetét állománya megszűnik. 2003-tól az eddigi - Világbanktól felvett - devizabetétként elhelyezett hitel kamatkiadása a világbanki programfinanszírozó hitelek kamatkiadásai között szerepel, ez okozza ezen előirányzat növekedését. Az EIB-től a Magyar Állam 2002-ben és 2003-ban

nagy összegű, általános refinanszírozási hitel lehívását tervezi, így e kamatkiadások is jelentősen emelkednek.

E kifizetésekkel egy jogcímcsoportban szerepelnek a MÁV-tól 2000-ben, valamint a MÁV-tól és a GySEV-től 2002-ben átvállalt, külföldi devizahitelek kamatelszámolásai.

2003-ban az állam által devizában felvett fejlesztési, illetve az átvállalt hitelek után 16 783,1 millió forint kamatot kell fizetni.

Az állam az NFI-től felvett hitelek egy részét belföldön továbbkölcönözte, így e hitelekből kamatbevétele is származik a költségvetésnek, ami 2003-ban 519,2 millió forintot jelent.

Az 1999-től felvett devizahitelek 4127,0 millió forint összegű kamatai egyetlen tételt tartalmaznak, az 1999-ben több kereskedelmi banktól, azonos feltételekkel felvett piaci szindikált hitelhez kapcsolódó kiadásokat.

A belföldi devizahitelek kamatkiadásait az MNB-vel szembeni, 1997-ben, az adósságcsere során keletkezett devizaadósság (és a hozzá kapcsolódó fedezeti műveletek) utáni kifizetések határozzák meg. E hitel kamatterhe az esedékes törlesztések következtében folyamatosan és nagy mértékben csökken, 2003-ban várhatóan 59 884,5 millió forintot tesz ki.

A belföldi devizahitelek költségei között szerepel a MÁV-tól 2002-ben átvállalt, a Magyar Külkereskedelmi Bank által nyújtott hitel kamatkiadása. Ezt eredetileg forinthitelként vállalta át az Állam, de a kedvezőbb feltételek miatt devizahitellé alakította át az adósságkezelő. E hitel kamatterhe 2003-ban 598,6 millió forint.

2. Alcím: Devizakötvények kamatelszámolásai

A devizakötvények után fizetendő kamatkiadásokat döntően az 1999-től kibocsátott devizakötvények kamatterhe határozza meg, melynek összege 43 903,6 millió forint. A lejáró devizaadósság nemzetközi tőkepiacról történő megújítását nagyrészt e kötvények szolgálják. 2002-ben devizakötvény-kibocsátás nem történt, a jövő évi kibocsátások pedig még nem járnak kamatfizetési kötelezettséggel 2003-ban, így a devizakötvények kamatkiadása stagnál.

Az angol és amerikai tulajdonosok birtokában lévő, a Magyar Királyság által 1924-ben kibocsátott ún. Népszövetségi kötvények állománya folyamatosan csökken, kamatterhük 2003-ban 9,3 millió forint.

3. Alcím: Devizaszámla kamatelszámolásai

Az Államháztartási törvény fentebb említett módosítása lehetővé teszi az adósságkezelés számára, hogy devizaszámlát nyisson a Magyar Nemzeti Banknál. A deviza

forrásbevonás és a deviza törlesztések időbeli eltérése miatt keletkező, valamint a fedezeti műveletekhez kapcsolódó szabad pénzeszközök kerülnek ideiglenesen (végleges felhasználásukig) erre a számlára. A deviza KESZ állománya után 245,4 millió forint kamatbevétel várható.

2. Cím: A forintban fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A forintban fennálló adósságelemek kamata a költségvetés hiteleihez, államkötvényeihez és kincstárjegyeihez kapcsolódó kamatkiadásokat foglalja magában. A hozamok csökkenése várhatóan 2003-ban is ellensúlyozni tudja az adósságállomány nominális növekedésének hatását a kamatterhekre.

2003. évben a forint-adósság kamatköltsége 595 101,7 millió forint lesz, amely jelzi a kamatkiadások mérséklődésének folyamatát.

A forint-követelések kamatbevételei a Kincstári Egységes Számla (KESZ) forint-betét állományának növekedése következtében emelkednek. E kamatbevételek tartalmazzák még az államkötvények értékesítési technikájából adódó felhalmozott kamatokat, a korábbi hitel-, adós- és bankkonszolidáció során keletkezett, kötvényben fennálló alárendelt kölcsöntőke utáni befizetéseket is.

2003-ban a forint-követelések után 57 769,5 millió forint kamatbevétellel lehet számolni.

1. Alcím: Forinthitelek kamatelszámolásai

A költségvetés forinthitel-kamatkiadásai nagyrészt a központi költségvetés által korábban felvett MNB forinthitelekhez kapcsolódnak. Emellett a központi költségvetés által korábban átvállalt Útalap-adósság terhe is ezen az alcímen jelenik meg. Mindkét típusú hitel esetén a kamatkiadások csökkenése várható, ugyanis a folyamatos törlesztések következtében csökken az adósság állománya. Ezt a folyamatot ellensúlyozza azonban az a tény, hogy az állomány nagyobb részét kitevő MNB-hitelek kamata - amely a jegybank által felvett devizaadósság kamataitól függ - 2003-ban 7%-ról 7,58%-ra nő.

2003-ban a forint-hitelek kamataira 9498,2 millió forintot fordít a költségvetés.

A központi költségvetés forinthitel követelése (állami kölcsön) után járó kamat az állomány csökkenése következtében minimális lesz, 5 millió forint várható ezen a címen.

2. Alcím: Államkötvények kamatelszámolásai

Az államkötvények kamatfizetéseinek alakulásán belül ellenkező irányú a változás a piaci, illetve a nem piaci kötvények esetében. A piaci, ezen belül is a hiányt finanszírozó

és adósságmegújító államkötvények kamatai emelkednek a korábbi időszakhoz képest, ami az állománynövekedésnek köszönhető. A piaci állampapírok közül a kincstári takarékkötvények értékesítése megszűnt 2001-ben, így a hozzájuk kapcsolódó kiadás folyamatosan csökken.

A nem piaci értékesítésű papírok esetében újabb kibocsátás nem várható, a folyamatos törlesztések és visszavásárlások révén állományuk egyre kisebb, s ez a kamatszintek mérséklődésével együtt a kamatkidadások csökkenését is eredményezi. Ezek között továbbra is a legnagyobb állománnyal rendelkező kötvényszerű kiadásai a meghatározóak (a kamatmentes adósság átalakítása céljából 1996. év végéig kibocsátott államkötvények, konszolidációs kötvények).

2003. évben az államkötvények után 414 157,2 millió forintnyi kamatot fizet a központi költségvetés, 345 229,2 millió forintot a piaci, 68 928,0 millió forintot pedig a nem piaci értékesítésű papírok után.

A költségvetés forint-kötvények után járó kamatbevételei alapvetően a piaci államkötvények többszöri kibocsátásakor jelentkező felhalmozott kamatokból származnak, amelyek alakulása a tervezett állománynövekedés mértékétől függ.

2003. évben a fentebb említett felhalmozott kamatok és az alárendelt kölcsöntőke-kötvény után járó kamatbevételek előirányzata 24 172,4 millió forint.

3. Alcím: Kincstárjegyek kamatszámolásai

Az infláció tervezett mérséklődése várhatóan hozamszint-csökkenést idéz elő a kincstárjegyek esetében is. A lakossági papírok minimális szintű állományváltozása a csökkenő kamatszintek révén csökkenő kamatkidadást eredményez. A likviditáskezelési célt szolgáló diszkont kincstárjegyeknél viszont – az ugyancsak minimális állományváltozás mellett is - az évközi átlagállomány megnőhet, így a kamatkidadás is emelkedik.

2003-ban a kincstárjegyek után fizetendő kamat 171 446,3 millió forinttal szerepel a tervekben.

4. Alcím: Kincstári egységes számla forint-betét kamatszámolásai

A fejezet kamatbevételeinek jelentős hányadát adja a KESZ forintállománya után fizetett kamat. A kamatbevétel nagyságát alapvetően a KESZ növekvő átlagállománya és a jegybanki alapkamat tervezett csökkenése határozza meg.

2003-ban 33 592,1 millió forint kamatot térít az MNB ilyen címen a költségvetésnek.

3. Cím: Adósság- és követelés-kezelés egyéb kiadásai

A címben szereplő, nem kamatjellegű kiadások a költségvetés jutalékjellegű kifizetéseit és marketingköltségeit tartalmazzák.

E járulékos kiadások legnagyobb hányadát a forint- és devizaadósság utáni jutalékok képezik.

A devizajutalékok elsősorban az 1997-ben átváltott devizaadósság után fizetendő jutalékokat, az új devizakötvények kibocsátásakor fizetendő jutalékokat és a nemzetközi hitelminősítő szervezeteknek fizetett díjakat foglalják magukban.

A deviza-kibocsátások során felmerülő jutalékköltségek növekednek, ugyanis 2003-ban a lejáró MNB-vel szembeni devizaadósság megújítására ismét várható devizakötvény-kibocsátás. Az MNB devizahitel-elemek folyamatosan magas jutalékköltségeket okoznak, az új devizakötvények viszont csak a kibocsátáskor járnak jutalékfizetési kötelezettséggel. Bár a megváltozó jutalékfizetési-rendszer növeli a jövő évi költségeket, hosszabb távon azonban kedvezően hat a költségvetési kiadásokra. Jutalékcsökkenés várható viszont abból eredően, hogy a fejlesztési célú devizahitelek szerződéseit ill. a hitelátvállalásokat kedvezőbb járulékos költségfeltételekkel tudta és tudja megkötni a Magyar Állam.

A forintjutalékok és -költségek, azon belül is a lakossági papírok értékesítése után kifizetendő forgalmi jutalékok és egyéb költségek (BÉT-, és KELER-díjak, az állampapírok előállításának nyomdaköltségei stb.) kis mértékben növekednek. Az állampapírok értékesítését támogató kommunikációs kiadásokra a kötelező hirdetmények közzétételén, a hazai és nemzetközi megjelenéseken túl az alternatív finanszírozási forrást jelentő lakossági papírok keresletének megtartása illetve növelése érdekében van szükség. 2003-ban a járulékos kiadások előirányzata 10 151,3 millió forint.

4. Cím: Tőkekövetelések visszatérülése

Tőkebevételeken a Magyar Állam külföldre és belföldre nyújtott deviza és forint hiteleinek visszafizetését értjük.

2003-ban e követelések várható bevétele 33 902,2 millió forint.

1. Alcím: Kormányhitelek visszatérülése

E bevételek a volt rubel-, illetve dollár-elszámolású országoknak a rendszerváltás előtt nyújtott kormányhitelekéből származó bevételeket tartalmazzák. A követelések állományát elsősorban az orosz kintlévőség határozza meg, így a tervezett bevétel alapvetően innen várható. Egyeztető tárgyalások folynak az orosz féllel az érvényes kormányközi megállapodás határidejének kiterjesztéséről és a levásárlási üzletekbe kerülő projektekről. A kormányhitelek behajtásának hatékonyságát segítheti az a törvénymódosítás, mely

szerint 2003-tól e követelések kezelése az ÁPV Rt-től a Magyar Államkincstárhoz kerül át.

2003-ban a kormányhitelek visszatérülésének előirányzata 30 000 millió forintot tesz ki.

2. Alcím: Nemzetközi pénzügyi szervezetek és külföldi pénzintézetek belföldre kihelyezett hiteleinek tőke visszatérülése

A nemzetközi pénzpiacon felvett és az állam által továbbkölcsonzott fejlesztési hitelek belföldi kedvezményezettjei e jogcímre törlesztik tartozásukat. A világbanki, EIB és OECF hitelekből megvalósult fejlesztések adósai 2 099,2 millió forint tőketartozást fizetnek vissza 2003-ban a költségvetésnek.

3. és 4. Alcím: Állami kölcsön tőke visszatérülése és az Állami alapjuttatás járadéka

A belföldi követelésekből eredő befizetések a korábban nyújtott állami kölcsönökből és alapjuttatásból származó követelések törlesztéséből származnak. Ez utóbbiak előirányzatának kialakítása a Magyar Államkincstár által kezelt, az államháztartási körön kívüli adósokkal szembeni követelésekről rendelkező szerződések ütemezéséből kiindulva történt meg. E bevételek mértékét befolyásolják továbbá az adósok pénzügyi helyzetének alakulása, valamint a már folyamatban lévő és a várhatóan meginduló felszámolási eljárások.

2003-ban a belföldi adósoktól 1 803 millió forint bevétele származik a költségvetésnek.

Dr. László Csaba